

Микола КОЧЕРГА – поет, прозаїк, музикант, художник, член Полтавської спілки літераторів, літоб'єднання імені Олеся Донченка, Полтавської спілки композиторів та аранжувальників.

Народився 15 вересня 1971 року в селі Вищій Булатець Лубенського району Полтавської області. Закінчив школу в рідному селі, потім – училище культури імені І. П. Котляревського в місті Гадячі. Працює художником у місті Лубни.

На творчу стежу ступив у шкільному віці. Своїм літературним учителем вважає відомого письменника-краянина Петра Лубенського, котрий свого часу підтримав молодого автора, дав йому слушні поради.

Має в доробку збірки поезій «Між гріхом і часом», «На березі віків», «Янгол Україною ходив», роман «Армагеддон», поему «Вітер», книгу новел «Кит у хмарах». Вірші та оповідання регулярно друкує в періодиці.

Відомий і як популярний композитор-виконавець, учасник багатьох пісенних фестивалів і конкурсів, талановитий педагог із вокалу.

Лауреат літературно-мистецької премії імені Василя Симоненка.

Пропонуємо читачам «Рідного краю» ознайомитися з глибоко проблемною, драматично-психологічною і водночас тонкою, ліричною новелістикою талановитого майстра слова.

КАВА В ТРІСНУТІЙ ЧАШЦІ

– Сидіти в кав'ярні тоді присмно, коли вона порожня... – Артем поволі, невпевнено сів до столу.

– Не знаю, може, й так, – підсовуючи собі стілець, відповів Андрій.

Офіціант, зовсім юний хлопець, заклопотано зиркнув на цих двох кремезних чоловіків і за кілька секунд уже був біля них. Отримавши замовлення, він зник за пахучою великою кавоваркою, а Артем продовжив свою думку:

– От, бачиш – він спішить... А все чому? Бо тут лише ми... Нема клієнтів – нема грошей... Нема грошей – нічим платити за житло... Ну... і так далі.

– Хм... Ти відкрив мені Америку? – глянув скося Андрій.

– Та я про те, що ти забагато платиш своїм рабам. Не забудь – ми в глухій, недоладній провінції. Злих, лукавих конкурентів тут нема. Твоя будівельна конторка єдина, мов палець у носі... Можеш платити наполовину менше, все одно будуть іти до тебе... Бо більше нема до кого... Уяснив?

За різнокольоровим, товстим склом вікна глухо прогуділа вантажівка.

– Ми в цьому світі мов вовки, – вів далі Артем. – Кожен сам за себе. Я сам господар життя, бог і карма. Тому, гадаю, треба бути тобі дещо...

Офіціант закінчив готувати каву й, зацікавлено зиркаючи в бік Артема, наблизився до столика з єдиними відвідувачами:

– Прошу. Ваша кáva й ваш гарний настрій.

– Дякую! – Андрій наблизив до себе чашку.

– Каву бачу... А де ж хороший настрій? – лукаво скривився Артем.

– Хороший настрій у каві, пане, – посміхнувся до нього, мов до дитини, офіціант.

– Ой... казкар ти і не більше... Романтик... – нервово смикнув лисою головою Артем.

Офіціант уже зібрався йти, але його спинив Андрій:

– Чекайте... Я все гадаю... Де я вас міг бачити? Хвилинку... Ага! Згадав! У телепрограмі... в шоу про ілюзійністів, магів... щось таке...

– Так... – зніяковів хлопець.

– І справді... – пильно вгледівся в очі офіціанту Артем. – Артист... Так... Згадав і я... Ти ж отримав гарний грошовий приз... Чому тут стирчиш?

– Е... – втрутився Андрій. – Він усі гроші віддав сусіду на лікування... Все місто про це говорило... Не пам'ятаєш?

– Ну й... О'кей... Ти вільний... – розмито махнув рукою в бік ілюзійніста Артем. Хлопець слухняно попрямував до стійки бару.

Якось хвилину чоловіки міркували кожен про своє, повагом надпиваючи каву, а потім в Андрія задзвонив мобільник.

– Я на хвилинку. Перепрошую, – він вийшов із зали.

Артем набундючено кивнув у відповідь, непорушно обпершись важкими ліктями об столик. Цей хлопець не вмів жити. Маючи гарні фінанси, він міг би виїхати геть із цієї провінційної діри й забути про неї назавжди. Альтруїст. Нема в нього залізної хватки. На мить перед очима щось майнуло... Ганьба! Як можна?! Артем ошелешено роздивлявся нитку тріщини, котра, мов чорна блискавка, повзла від краю чашки до її дна... Ось тобі й модна кав'ярня... Чорна тріщина, схоже, була глибокою, а в кількох місцях розчахувалася, ставала ширшою, відповзаючи то в один, то в інший бік, мов каньйон... Кинути б у той каньйон цього офіціантика... Чи то від обурення, чи від втоми чоловіка ця чорна нитка заповнила всю його свідомість, витіснила геть смак кави, навіть кондиціонер уже не дихав прохолодою на змокрілу спину, а сонце нещадно стискало голову... Сонце? Звідки воно тут?.. Що за пісок на зубах?.. І вітер чужий такий... Ноги підкосилися... Я ж шойно сидів у... Судомо страху й розгубленості оповила душу й тіло Артема... Це неможливо!.. Він опустив погляд. Там, дуже далеко внизу, його коричневі кросівки

стояли на червонястому камені, присипаному пилом, як іржею... Не хитнувши головою, обережно повів поглядом догори... Тепер його серце било в усі тамтами, конги й бонги, які тільки існували під сонцем! Безперестанку! Випереджаючи дихання й свідомість... Перед ним простиралася нескінченна, велична й жахка далина чималого каньйону... Вітер ховав у грандіозні розломи все, що знайшов, літаючи світом. Небо боялося відпускати нижче до землі хмари, аби ті не застрягли між кам'яними виступами... І легка й одночасно важка тиша. Ти, вітер, камінь і час. Уже не цікаво, як ти сюди потрапив. Цікаво, як повернутися назад, у свою реальність, у затхлу провінцію й модну кав'ярню... Думай! Ти ж сам собі карма й бог... Хто це говорив? Я? Чомусь на краю цієї прірви такі думки нагадують листки торішнього календаря... Сон... Ні! Це галюцинація! Той офіціант щось підсипав у каву! І тепер, напевне, чистить мої кишені... Підлота!

Із височезного голубого неба донісся далекий, мов інше життя, крик орла. Одинока нота звуку посеред невідомого тобі й чужого світу. Треба лягти... Заснути... А коли прокинешся, все стане на свої місця...

Андрій повернувся до зали. За столом було порожньо... Здивовано гукнув до офіціанта:

– А де мій товариш?

– Вийшов, – коротко відповів той, витираючи посуд.

– Як... вийшов? Я ж стояв на ганку...

Офіціант спантеличено знизав плечима, мовляв, а я тут до чого?

– Дивно... – захвилювався Андрій, окинувши підозрілим поглядом залу кав'ярні. – Хм... Дякую за каву. Піду.

– І вам дякую, – посміхнувся офіціант. – На здоров'я! Клієнт зачинив двері.

КАМІНЬ НА АСФАЛЬТІ

У спеки немає ні кінця, ні горизонту, ні берега. Спека – то чужий, інший всесвіт, густий, мов щойно викачаний мед. Гаряча, нескінченна асфальтова стрічка дерлася на тисячолітню круту гору, знемагаючи від сонця й важких автомобілів. І по тій ефемерній стрічці, де гніздилися недосяжні мерехтливий марева з неіснуючої води, йшла вона...

А може, воно? Та ні... То лише батько, дихаючи спиртовим перегаром, міг так її називати:

– Воно повинно бути викиднем... Та чогось вижило... То щоб убити свою матір... Ганьба! Я ждав хлопця! А тут – баба! Тьху!

Чому він так казав? Чому? Вже п'ятнадцять років Ніна слухала його репліки і мовчала... Її світ був тісним, як гамівна сорочка, самотнім і безликим... Майбутнє?

Майбутнє коштувало грошей. Усе коштує грошей. Навіть цей потрісканий та потовчений вибоїнами асфальт. Батько каже, що ті, хто стелить дороги, пишуть одні цифри, а на дорогу кладуть інші... І що він, копаючи людям городи та ладнаючи паркани, таких грошей і за два життя не збере. А тут ще й помічника нема... Дівка замість хлопця... Як жити далі? А хто казав, що світ закінчується на копанні городів? Може, варто підняти очі від невдячної лопати, аби вгледіти небо, де твої натомлені мрії давно чекають на тебе?

– Які мрії? Мріяти будеш, коли в тебе будуть гроші! – згадалися батькові насмішки. – От вродилася, філософія...

Ніна ступала розсипаним обабіч шляху гравієм, що сумно потріскував під підощвами, й на якусь мить їй здалося, нібито ця дорога – з крутим схилом, спекою, розбитим асфальтом і самотністю – нагадує її власну, ще зовсім юну, життєву путь... Нагадує перші спроби малювати, перші насмішки батька й сусіда-однокласника, який ніколи не виймає з вух улюблених жовтих навушників, а з рук не випускає маленького плеєра...

– Такі малюнки не коштують і дохлої мухи на вікні... – хлопець хитро стріляв очима на сусідку й знову сідав на свого спортивного велосипеда, щоб негайно зникнути десь за крайніми деревами села. Вона про таке й не мріяла...

А взагалі... в чому сенс людського життя? У насолоді самим життям? Насолода часто стає чорною тінню смерті... У повсякденній праці? Раб так не думає... В аскетизмі? Тоді повз тебе шкереберть летить усе – від далеких країв, куди ніколи не потрапиш, до тіней нездійснених мрій. Монах самотній... А коли ти самотній, як можна робити добро? Кому?

Дівчина зиркнула на дві великі, мов рани на тілі, ями, що сіріли посеред дороги. От якби люди любили свою справу, те, чим вони займаються, то і ям таких не було б... Треба займатися тим, чим ти є... Хоч і важко... Бо ти не в шерензі, ти інший... Ніна притисла до себе теку з малюнками. У художній школі вже чули про неї. Там є люди, яким небайдужий світ, що сочиться з душі фарбами, відтінками, образами...

Майже середина гори. Ями з нерівними краями місячними кратерами темніли на тлі сірого, потрісканого асфальту. А між тими кратерами непорушно, покинутим метеоритом, лежав камінець. Завбільшки з кулак, цей фрагмент далекої підземної скелі, тепер видовбаний шинами авто з-під дорожнього покриття, виглядав розгубленим чужинцем посеред трав, полів і дерев. Дивне відчуття... Захотілося доторкнутися до нього.

Ніна підняла камінь. Відступивши знову на узбіччя, уважно розглядала свою знахідку... Знахідку? Звичайний шмат щебеню... Подібних камінців тут мільйони! Але... чому так б'ється серце? Чому стискається в грудях те, що люди зовуть душею? Дива... Ваблена цим терпким почуттям юна художниця зійшла з дороги, і її ступні одразу втопилися в м'яких, пахучих травах. Поруч виблискували гаря-